

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3435/2022
06.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., као правног следбеника ББ, бивше из ..., чији је пуномоћник Гордана Михаиловић, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Катарина Вуловић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о поклону, одлучујући о ревизијама обе парничне странке, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9006/19 од 04.03.2021. године, у седници одржаној дана 06.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 9006/19 од 04.03.2021. године у преиначујућем делу, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 16260/17 од 15.04.2019. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 9006/19 од 04.03.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 16260/17 од 15.04.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је уговор о поклону закључен између сада пок. ГГ као поклонодавца и тужене ВВ, као поклонопримца, оверен пред Трећим општинским судом у Београду 30.09.1993. године под бројем Ов бр.13554/93 ништав и да не производи правно дејство, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужилци на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 806.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 9006/19 од 04.03.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је наведена првостепена пресуда, тако што је утврђено да је уговор о поклону закључен између сада пок. ГГ као поклонодавца и тужене ВВ, као

поклонопримца оверен пред Трећим општинским судом у Београду 30.09.1993. године, под Ов бр.13554/93 ништав и да не производи правно дејство у делу којим је извршено располагање уделом од $\frac{1}{2}$ права својине на непокретности – пословног простора, локала бр.1, у приземљу у ул. ... Док је у преосталом делу којим је тражила да се утврди да је ништав и да не производи правно дејство исти судски оверени уговор о поклону у делу којим је извршено располагање преко $\frac{1}{2}$ удела на истој непокретности, тужбени захтев тужиле одбијен. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка из става другог изреке првостепене пресуде, тако да свака странка сноси своје трошкове. Ставом трећим изреке је одлучено да свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде у другом степену обе парничне странке су благовремено изјавиле ревизије, због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка.

Обе парничне странке су поднеле и одговоре на ревизију супротне стране, с тим што је тужена захтевала накнаду трошкова састава одговора.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...18/20) који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 2. истог закона, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиле основана, а ревизија тужене није.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити пак битна повреда из члана 374. став 1. у вези члана 240. став 3. ЗПП, на коју се ревизијом тужене неосновано указује јер је чињенично стање оно које је утврђено првостепеном пресудом, односно није реч о повреди одредбе у поступку пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилини родитељи, сада покојни ГГ и ББ, закључили су брак 13.01.1957. године. Овај брак је престао смрћу ГГ дана 25.10.2005. године. Он је у својству купца са ГРО „...“ као продавцем 15.07.1986. године закључио уговор о купопродаји локала број ... са магацинским простором испод локала у улици ... у ..., који није био оверен у суду. Локал је купљен средствима стеченим радом у време трајања његове заједнице живота и брачне заједнице са супругом ББ са којом је живео у ... (Немачка) на пријављеној заједничкој адреси пребивалишта у улици ... ББ је радила као доктор на клиници и на тај начин остваривала приходе до одласка у пензију, након чега је отворила лекарску ординацију у чијем опремању су обоје заједнички учествовали, на основу уговора о инвестирању из 1998. године. ГГ је водио приватни бизнис и због тога често путовао и боравио повремено у Београду, а порез на доходак је плаћао у Немачкој чије су држављанство обоје стекли, а били су и корисници заједничког здравственог осигурања. Судски овереним уговором о поклону од 30.09.1993. године поклонодавац ГГ поклатио је ВВ (овде туженој) као поклонопримцу локал број ... у приземљу у улици ... укупне површине 59,02 м² са магацинским простором испод локала површине 34,81 м²

који носи ознаку број ..., а који представљају ванкњижну својину. Правноснажним решењем Другог основног суда у Београду О 2723/06 од 26.07.2006. године, расправљена је заоставштина пок. ГГ, те су за његове законске наследнике оглашене супруга ББ и ћерка АА са уделима од по $\frac{1}{2}$ идеалних делова, а допунским оставинским решењем истог суда од 13.09.2006. године, оглашене су за наследнице имовине оставиоца, коју поред осталог, чине права из уговора који је закључен са ГРО „...“ у погледу локала који је предмет уговора о поклону. Оне су се уписале у ЛН бр. ... КО ... од 22.05.2007. године као сувласнице са по $\frac{1}{2}$ идеалних делова на предметном пословном простору – локалу, а након што је Комисија за излагање на јавни увид Општине Врачар записником од 09.05.2007. године нашла да су испуњени услови за њихов упис у катастар непокретности. У „Г“ листу у погледу наведене непокретности је извршена забележба вођења спора за утврђивање права на непокретности пред Трећим општинским судом у Београду по тужби овде тужене против ББ. Током овог парничног поступка првобитна тужила ББ преминула је дана 20.08.2014. године и као њен једини законски наследник оглашена је ћерка – овде тужила правоснажним решењем о наслеђивању Основног суда у Новом Саду О 5051/14 од 21.01.2015. године, по ком основу се она укњижила као искључиви власник спорног локала који је био предмет уговора о поклону. Решењем Вишег суда у Београду П 1090/17 од 26.04.2018. године одређен је прекид поступка у тој парници ради утврђења права својине на предметном локалу по тужби овде тужене против овде тужиле до правоснажног окончања овог спора.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да предметни локал купљен 1986. године представља заједничку имовину супружника ГГ и ББ коју су они стекли радом током трајања заједнице живота у браку на основу одредбе члана 171. Породичног закона („Сл. гласник РС“, бр.18/05 и 72/11) којом имовином су могли управљати и располагати само заједнички и споразумно у смислу члана 174. истог закона. Како сада пок. ГГ није имао сагласност своје супруге ББ за располагање овом непокретношћу, закључио је да је судски оверени уговор о поклону којим је овај локал ГГ поклонио туженој ВВ, ништав у целости. Оценивши да је позивање тужене на то да је између њих постојала ванбрачна заједница без значаја јер је постојала брачна сметња – брачност на ГГ страни у смислу члана 17. у вези члана 4. Породичног закона. Те да није доказано да је заједница живота ГГ и ББ евентуално престала ББ кривицом, нити да је постојао споразум између њих о тајном престанку њихове брачне заједнице, што у смислу члана 22. став 3. Закона о наслеђивању има за последицу да надживели брачни друг губи право законског наслеђивања на заоставштини покојног супруга. Напротив, ББ је остварила право законског наслеђивања на основу правоснажних оставинских решења.

По правном становишту другостепеног суда заузетом у побијаној пресуди, првостепени суд је погрешно применио одредбу члана 174. Породичног закона, у конкретном случају јер се ова законска одредба односи на забрану располагања неопредељеним уделима у заједничкој имовини супружника. Међутим, постоји законска претпоставка из члана 180. став 2. Породичног закона о једнаким уделима супружника у заједничкој имовини, односно да су сувласнички удели супружника једнаки са по $\frac{1}{2}$ делова, све до обарања ове законске претпоставке. Следом тога је закључио да је уговор о поклону којим је сада пок. поклонодавац ГГ располагао и уделом своје супруге ББ,

односно у делу којим је извршио располагање преко свог удела од $\frac{1}{2}$ у праву својине на наведеној непокретности ништав и да у том делу не производи правно дејство јер је закључен противно принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима у смислу члана 103. ЗОО.

Консеквентно заузетом правном становишту је одбио тужбени захтев за утврђење ништавости предметног уговора о поклону у делу којим је поклонодавац извршио бесплатно располагање поклоном са својим уделом од $\frac{1}{2}$ делова у праву својине на предметном локалу. Будући да сувласници могу пуноважно располагати својим сувласничким уделом у смислу члана 14. став 2. Закона о основама својинско-правних односа.

Прихватио је притом као правилно становиште првостепеног суда да је наведени локал који је предмет побијаног уговора о поклону, стечен радом у току трајања заједнице живота у браку ГГ и ББ и да зато представља њихову заједничку имовину на основу члана 171. став 1. Породичног закона. Оценио је да је првостепени суд правилно применио одредбе Породичног закона без обзира на то што се у овом парничном поступку испитује пуноважност уговора о поклону закљученог 1993. године, што значи у време важења Закона о браку и породичним односима, обзиром да је овај парнични поступак покренут 2007. године и да се у њему као претходно питање поставило питање стицања имовине у брачној заједници која је престала смрћу ГГ (25.10.2005. године) дакле након ступања на снагу Породичног закона, који се према прелазној одредби члана 357. став 1. истог примењује и на породичне односе који су настали до дана његове примене (01.07.2005. године).

Прихватио је и аргументацију првостепеног суда о томе зашто није могла постојати ванбрачна заједница између тужене и сада пок. ГГ (због постојања брачне сметње – брачности) да би се могла применити правила о стицању имовине у ванбрачној заједници.

Такође је нашао да брачна заједница претпоставља заједнички фактички брачни живот супружника, њихову емоционалну и економску заједницу, односно заједничко вођење домаћинства и заједничко становање, али да има случајева као што је конкретни кад супружници иако нису разведени живе одвојено, али без прекида економске заједнице, због чега постоји заједница живота какву има у виду одредба члана 171. Породичног закона. У прилог томе је и уговор о инвестирању из 1998. године о претварању ординације у ... у операциони центар у којем су као инвеститори наведени брачни пар ..., као и то да су имали пријављено заједничко место становања на адреси у ... и да су остварили права из здравственог осигурања заједно, као и право на држављанство Немачке.

Међутим, основано се ревизијом тужиље указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право и то одредбу члана 180. став 2. Породичног закона о судској деоби. Овом одредбом, став 1. прописано је да ако супружници не могу да се споразумеју о деоби заједничке имовине, да деобу исте врши суд (судска деоба). Ставом 2. је прописано: претпоставља се да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки. То

значи да деобу заједничке имовине спроводи суд у свим оним ситуацијама када супружници не могу да постигну споразум. Претпоставка је да су удели супружника у заједничкој имовини једнаки, али сваки од супружника има право да ову претпоставку обара и да доказује да је његов удео већи од удела другог супружника. То даље упућује на закључак да се оваква судска деоба може вршити само на захтев странке а не по службеној дужности од стране суда када одлучује у парници по тужби трећег лица, као што се то основано истиче у ревизији тужиле.

Према томе, како је овде реч о спору за ништавост уговора о поклону у којем се као претходно правно питање појавило питање деобе заједничке имовине супружника који нису закључили споразум о деоби такве имовине, нити је пак реч о законској претпоставци из члана 176. став 2. Породичног закона, то по становишту Врховног касационог суда другостепени суд није могао полазећи од претпоставке о једнаким уделима у заједничкој имовини супружника, на основу члана 180. став 2. Породичног закона, да сам ту заједничку имовину супружника подели тако што ју је из режима заједничке имовине претворио у режим сусвојине са (једнаким) сувласничким уделима у поступку који није поступак судске деобе заједничке имовине коју врши суд у смислу става 1. истог члана.

По становишту овога суда, сада покојни поклонодавац ГГ није био овлашћен да бесплатно пренесе туженој свој удео на $\frac{1}{2}$ права својине на пословном простору по основу законске претпоставке о једнаким уделима јер је у време поклона та непокретност била у режиму заједничке својине супружника, а деоба те заједничке имовине настале по основу стицања у браку (брачна тековина) није била извршена споразумно, због чега се не може прихватити изложено становиште другостепеног суда. Уколико не постоји сагласност супружника за располагање заједничком имовином, у смислу члана 174. ст.1. и 3. Породичног закона, онда је такво располагање ништаво у смислу члана 103. ЗОО.

Следом изложеног, Врховни касациони суд је преиначио другостепену пресуду и прихватио изложено правно становиште првостепеног суда засновано на правилној примени материјалног права.

Полазећи од свих већ изложених разлога и примењеног материјалног права, Врховни касациони суд налази да ревизија тужене није основана, па неће понављати материјалноправне разлоге који су га руководили на доношење ове одлуке.

Правилна је одлука о трошковима поступка донета у првостепеној пресуди, која је услед преиначења потврђена. Како тужиле која је успела у ревизијском поступку није тражила накнаду трошкова овог поступка у смислу члана 163. став 2. ЗПП, то суд о њима није одлучивао.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу чланова 414. став 1. и 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставовима првом и другом изреке ове пресуде.

Како трошкови одговора на ревизију не представљају трошкове који су потребни ради вођења парнице, то је о њима одлучено на основу члана 154. став 1. ЗПП, као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић